

1 Kādu veidu termiņi attiecas uz civilprocesu?

A) Tiesību īstenošanu attiecībā uz subjektīvu materiālo tiesību aizsardzību nodrošina noilguma un absolūtais termiņš (kalendārā laika termiņš), kas noteikts ar likumu.

Noilguma termiņš ir subjektīvu tiesību subjekta bezdarbības periods, kuram beidzoties, persona zaudē iespēju pieprasīt attiecīgo tiesību aizsardzību. Iestājoties noilgumam, tiek zaudētas nevis pašas materiālās tiesības, bet saistītās tiesības celt prasību un tiesības uz izpildi, pārvēršot šīs tiesības par dabiskām tiesībām (uz materiālām tiesībām neattiecas tiesiskā aizsardzība). Noilgumu nepiemēro automātiski, bet gan tikai pēc parādnieka iebilduma, kas izteikts kompetentajā tiesā vai tiesas izpildītājam.

Noteikumi par noilguma termiņa ilgumu, pārtraukšanu un apturēšanu ir izklāstīti Saistību un līgumu likumā (ZZD). Visām prasībām tiek piemērots vispārējs piecu gadu noilguma termiņš bez īpašiem laika ierobežojumiem (ZZD 110. pants).

Trīs gadu noilguma termiņš tiek piemērots trīs prasību grupām (ZZD 111. pants):

prasībām saistībā ar atalgojumu, kurām nav paredzēts cits noilguma termiņš,

prasībām saistībā ar atlīdzību un kompensāciju līguma neizpildes gadījumā,

prasībām saistībā ar nomas maksu, procentu maksājumiem un citiem periodiskiem maksājumiem, piemēram, siltuma un elektroenerģijas piegādātāju

prasībām neatkarīgi no summas iespējamām periodiskām variācijām. Tomēr saskaņā ar bankas aizdevuma līgumiem atmaksājamās summas pēc būtības nav periodiski maksājumi, un uz tām attiecas standarta noilguma periods.

Trīs gadu noilguma termiņš tiek piemērots arī tiesībām pieprasīt atzīt par nederīgiem līgumus, kas noslēgti kļūdas dēļ vai krāpšanas vai draudu ietekmē, kā arī līgumus, kurus noslēgušas rīcībnespējīgas personas vai to pārstāvji, neizpildot nepieciešamās prasības.

Viena gada noilguma termiņš tiek piemērots tiesībām pieprasīt atzīt par nederīgiem līgumus, kas noslēgti ārkārtējas vajadzības vai acīmredzami nelabvēlīgu apstākļu dēļ (ZZD 33. pants).

Sešu mēnešu noilguma termiņš ir paredzēts prasībām saistībā ar pārdotas kustamās mantas trūkumiem vai zemu izgatavošanas kvalitāti ražošanas līgumā, izņemot celtniecības darbus, uz kuriem attiecas vispārējs piecu gadu noilguma termiņš (ZZD 265. pants).

Divu gadu noilguma termiņš tiek piemērots izpildes procesā. Ja kreditors ierosinātā izpildes lietā nepieprasa veikt izpildes darbības divus gadus, piespiedu izpildes process tiks izbeigts *ex lege*, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa (GPK) 433. panta 1. punkta 8. apakšpunktu, un jauno noilguma termiņu sāk skaitīt no brīža, kad izpildīta pēdējā, spēkā esošā izpildes darbība.

Noilguma termiņu sāk skaitīt no laika, kad rodas un var tikt īstenotas tiesības celt prasību; tas ir atkarīgs no ietekmēto materiālo tiesību rakstura. Tas var būt brīdis, kad saskaņā ar līgumsaistībām ir jāveic maksājums, vai brīdis, kad izdarīta neatļautā darbība, vai brīdis, kad ir apzināts neatļautās darbības veicējs, vai brīdis, kad ir nodota manta, par kuru ir celta prasība saistībā ar trūkumiem utt.

Noilguma termiņu nevar saīsināt vai pagarināt ar pušu piekrišanu.

Tomēr noilguma termiņu var apturēt un pārtraukt.

Noilguma termiņš tiek pārtraukts ZZD 115. pantā izklāstītajos gadījumos:

lietās starp bērniem un vecākiem, ja vecāki izmanto savas vecāku tiesības,

lietās starp aizgādībā un aizbildnībā esošām personām un aizgādņiem vai aizbildņiem aizgādības un aizbildnības laikā,

lietās starp laulātajiem,

tādu personu prasībām, kuru īpašums saskaņā ar likumu vai tiesas rīkojumu ir nodots pārvaldībā, ja šādas prasības vērstas pret pārvaldītāju pārvaldības laikā,

prasībām saistībā ar juridisku personu atlīdzību pret to vadītājiem, kamēr attiecīgie vadītāji pilda savus pienākumus,

nepilngadīgu bērnu vai rīcībnespējīgu personu prasībām uz laiku, kad attiecīgajai personai nav juridiskā pārstāvja vai aizbildņa, un sešus mēnešus pēc šādas personas iecelšanas vai pēc rīcībnespējas beigām,

uz laiku, kamēr notiek prasības izskatīšana tiesā.

Šādos gadījumos pusei uz noteiktu laiku ar likumu tiek liegta iespēja izmantot tiesības celt prasību tiesā. Noilguma termiņš, kas ir pagājis līdz tā apturēšanai, paliek spēkā un turpina ritēt, kad ir pabeigta darbība, kuras dēļ tas ticis apturēts.

Noilguma termiņš tiek apturēts šādos gadījumos:

ja parādnieks atzīst prasību,

prasības vai iebilduma gadījumā vai līdz ar samierināšanas pieprasīšanu; tomēr, ja prasība vai iebildums netiek apmierināts, tiek uzskatīts, ka noilguma termiņš nav ticis pārtraukts,

izvirzot prasību maksātnespējas procesā,

veicot izpildes darbības.

Šādos gadījumos periods, kas pagājis no brīža, kad radušās tiesības celt prasību, līdz noilguma termiņa apturēšanas brīdim, zaudē juridisko spēku, un noilguma termiņu sāk skaitīt no jauna. Ja noilguma ritējums ir apturēts prasības vai iebilduma rezultātā, likumā ir paredzēts vēl viens būtisks noteikums: jaunais noilguma termiņš, kas sākas pēc iepriekšējās apturēšanas, vienmēr ir pieci gadi.

Absolūtais (nokavējuma) termiņš ir termiņš, kuram beidzoties, spēku zaudē arī pašas materiālās tiesības. Šo termiņu sāk skaitīt no brīža, kad stājas spēkā subjektīvās tiesības, nevis tiesības celt prasību.

Atšķirībā no noilguma termiņa, absolūto termiņu nevar pārtraukt vai apturēt.

To piemēro tiesa vai tiesu izpildītājs pēc savas iniciatīvas, kas nozīmē, ka tā aizsardzībai nav nepieciešams, lai pret to iebilstu parādnieks. Beidzoties absolūtajam termiņam, celtā prasība kļūst nepieņemama, savukārt iestājoties noilgumam (ja ir izteikti iebildumi), prasība kļūst nepamatota.

Šādi nokavējuma termiņi ietver: trīs mēnešu periodu, kurā ķīlas ņēmējs vai hipotēkas devējs var iebilst, ja apdrošināšanas atlīdzības maksājums tiek veikts objekta īpašniekam, nevis pašam ķīlas ņēmējam vai hipotēkas devējam, divu mēnešu periodu, kurā līdzīpašnieks var celt prasību par līdzīpašumā esoša objekta pirkšanu, ja cits līdzīpašnieks ir pārdevis savu daļu trešajai personai, viena gada periodu, kura laikā var celt prasību ziedojuma atcelšanai u. c.

B) Termiņi, kuros pusēm un tiesai tiesvedībā saistībā ar prasījumiem un izpildes procesā ir jāveic konkrētas procesuālās darbības, ir noteikti Civilprocesa kodeksā (GPK). Laika ierobežojumi procesuālo darbību veikšanai maksātnespējas procesā ir noteikti Komerclikumā (Targovski zakon — TZ) un, attiecīgi, Banku maksātnespējas likumā (Zakon za bankovata nesastoyatelnost — ZBN) banku maksātnespējas gadījumā, kā arī citos speciālajos likumos. Attiecībā uz pusēm termiņa neievērošana nozīmē, ka tiek zaudētas tiesības veikt attiecīgo procesuālo darbību. Ja šim procesam noteikto termiņu neievēro tiesa, tas nav uzskatāms par traucēkli veikt procesuālo darbību vēlāk, jo to var izdarīt vienmēr. Attiecībā uz tiesu noteiktajiem laika ierobežojumiem ir tikai indikatīvs raksturs.

Termiņus, kuros pusēm jāveic procesuālās darbības, iedala termiņos, kurus nosaka ar likumu, un termiņos, kurus nosaka tiesas.

Termiņi, kurus nosaka ar likumu (likumā noteiktie termiņi):

termiņš prasības pieteikuma neatbilstību novēršanai (viena nedēļa pēc paziņošanas attiecīgajai pusei atbilstīgi GPK 129. panta 2. punktam, taču tiesa var brīvi noteikt ilgāku termiņu),

termiņš atbildēšanai uz atbildētāja paskaidrojumu, pierādījumu konkretizēšanai, prasības pieteikumā iekļauto pierādījumu ticamības apstrīdēšanai, pretprasības izvirzīšanai, atbildētāja ierosinātai trešo personu izsaukšanai un prasību celšanai pret tām un iebildumu izvirzīšanai pret tiesas noteikto procedūru lietas izskatīšanai. To sāk skaitīt no dienas, kad atbildētājs saņem prasības pieteikuma kopiju, un tas ir viens mēnesis vai divas nedēļas atkarībā no tā, vai tiesvedība notiek saskaņā ar komercstrīdu izskatīšanas standarta procedūru vai īpašo prasību procedūru (GPK 131. un 367. pants), termiņš, kurā prasītājs var pieprasīt papildu paskaidrojumus komercstrīdu tiesvedībā — divas nedēļas no atbildētāja paskaidrojumu saņemšanas (GPK 372. pants),

termiņš, kurā var atbildēt uz atbildētāja papildu paskaidrojumiem komercstrīdu tiesvedībā — divas nedēļas no papildu paskaidrojumu saņemšanas (GPK 373. pants),

termiņš, kurā pārsūdzēt tiesas pasludinātos spriedumus — divas nedēļas no dienas, kad spriedums izsniegts pusei (GPK 259. pants),

termiņš, kurā atbildēt uz pretējās puses pārsūdzību un iesniegt pretpārsūdzību — divas nedēļas no pārsūdzības kopijas saņemšanas (GPK 263. pants),

termiņš, kurā iesniegt kasācijas sūdzību pret tiesas izdotiem spriedumiem — viens mēnesis no dienas, kad spriedums izsniegts pusei (GPK 283. pants),

termiņš, kurā pārsūdzēt tiesas izdotus spriedumus — viena nedēļa no sprieduma paziņošanas pusei, un, ja tas ir paziņots tiesas sēdē, kuru puse apmeklējusi, to skaita no tiesas sēdes datuma (GPK 275. pants),

termiņš, kurā iesniegt pieteikumu izpildāma lēmuma atcelšanai — trīs mēneši no brīža, kad radies iemesls tā atcelšanai (GPK 305. pants),

termiņš, kurā puse var pieprasīt tiesneša atļaušanu — pirmā tiesas sēde pēc tam, kad radies atļaušanas iemesls, vai pēc tam, kad ir iegūta informācija par to (GPK 23. pants),

termiņš, kurā puse var iesniegt iebildumu par ekskluzīvas jurisdikcijas neesību — līdz tiesvedības pabeigšanai otrajā instancē (GPK 119. pants),

termiņš, kurā puse var iesniegt iebildumu par vietējās jurisdikcijas neesību pēc nekustamā īpašuma atrašanās vietas — līdz tiek pabeigta tiesas izmeklēšana pirmajā instancē (GPK 119. pants); visos pārējos vietējās jurisdikcijas noteikumu pārkāpšanas gadījumos iebildumu var iesniegt tikai atbildētājs tajā termiņā, kurā jāsniedz atbilde uz pieteikumu (GPK 119. pants). Patērētāju prasībās un prasībās, ko cietusī persona cēlusi pret apdrošinātāju, Garantiju fondu (*Garantsionen fond*) un Bulgārijas Mehānisko transportlīdzekļu apdrošinātāju valsts biroju (*Natsionalno byuro na bulgarskite avtomobilni zastrahovatelii*), tiesa pēc savas iniciatīvas nodrošina atbilstību vietējai jurisdikcijai, līdz ir pabeigta pirmā tiesas sēde,

termiņš, kurā prasītājs var atsaukt prasības pieteikumu bez atbildētāja piekrišanas — līdz pirmās tiesas sēdes beigām (GPK 232. pants),

termiņš, kurā puse var iesniegt pieteikumu, lai kļūtu par vēl vienu atbildētāju konkrētā lietā — pirmajā prasītāja uzklaušīšanā un termiņā, kurā atbildētājam paredzēts atbildēt uz prasības pieteikumu (GPK 212. pants),

termiņš dokumenta ticamības apstrīdēšanai — ne vēlāk kā atbildē uz celto prasību, kurā tas ir iekļauts, un, ja tas iekļauts prasības pieteikumā, atbildētājam tas ir jāapstrīd ar rakstisku atbildi (GPK 193. pants),

termiņš, kurā iesniegt iebildumu pret maksājuma rīkojumu — divas nedēļas no dienas, kad rīkojums izsniegts pusei (GPK 414. pants),

termiņš, kurā pārsūdzēt atteikumu izdot maksājuma rīkojumu — viena nedēļa no dienas, kad tas paziņots lēmuma apstrīdētājam (GPK 413. pants),

termiņš, kurā pārsūdzēt rīkojumu par izpildraksta izdošanu — divas nedēļas no dienas, kad rīkojums izdots lēmuma apstrīdētājam, un no dienas, kad parādniekam izdots pieprasījums par labprātīgu izpildi (GPK 407. pants),

termiņš, kurā parādniekam labprātīgi jāizpilda rīkojums izpildes procesa ietvaros — divas nedēļas no dienas, kad tiesu izpildītājs izsniedzis pieprasījumu (GPK 428. pants),

termiņš, kurā pārsūdzēt tiesu izpildītāja darbības — viena nedēļa no dienas, kad attiecīgā darbība izdarīta, ja puse ir bijusi klāt darbības izdarīšanas brīdī vai izsaukta ierastajā kārtībā, citos gadījumos no paziņošanas dienas (GPK 436. pants),

termiņš prasības celšanai maksātnespējas procesā — attiecīgi viens mēnesis un trīs mēneši no dienas, kad komercreģistrā ir reģistrēts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu (TZ 685. un 688. pants),

termiņš sanācības plāna īstenošanai — viens mēnesis no dienas, kad komercreģistrā ir reģistrēts tiesas spriedums par pieņemto prasījumu saraksta apstiprināšanu (TZ 696. pants),

termiņš, kurā izteikt iebildumus pret pieņemto prasījumu sarakstu — septiņas dienas no saraksta iekļaušanas Komercreģistrā (TZ 690. pants),

termiņš, kurā iesniegt iebildumus pret iedaļes kontu, ko sagatavojis maksātnespējas administrators — 14 dienas no konta reģistrēšanas Komercreģistrā (TZ 727. pants),

absolūtos termiņus attiecīgo procesuālo darbību veikšanai reglamentē arī citos speciālajos likumos, kurus nav iespējams izsmeļoši uzskaitīt, proti, TZ attiecībā uz komersanta stabilizācijas procesu, ZBN, Apdrošināšanas kodeksā (*Kodeks za zastrahovaneto*) u. c. likumos.

Termiņi, kurus nosaka tiesa:

termiņš pierādījumu vākšanai (GPK 157. pants),

termiņš izmaksu segšanai par pierādījumu vākšanu (licencnieku izsaukšanu, ekspertu atlīdzības samaksu u. c.) (GPK 160. pants),

termiņš puses veiktas procesuālās darbības nepilnību novēršanai (GPK 101. pants),

termiņš prasības pieteikuma reģistrēšanai, kas parasti ir ilgāks nekā viena nedēļa.

Termiņus arī iedala divās grupās atkarībā no tā, vai tiesa tos var pagarināt vai tas nav iespējams. Visus tiesas noteiktos termiņus var pagarināt. Termiņus, kuros var pārsūdzēt izpildāmu spriedumu un iesniegt pieprasījumu izpildāma sprieduma atcelšanai, nevar pagarināt (GPK 63. panta 3. punkts).

2 Saraksts ar dažādām dienām, kas paredzētas kā brīvdienas saskaņā ar 1971. gada 3. jūnija Regulu (EEK, Euratom) Nr. 1182/71.

Svētku dienas ir:

1. janvāris — Jaungada diena,

3. marts — Atbrīvošanas diena — valsts svētki,

1. maijs — Darba svētki,

6. maijs — Sv. Georga diena, Drosmes un Bulgārijas armijas diena,

24. maijs — Bulgārijas izglītības un kultūras un slāvu literatūras diena,

6. septembris — Apvienošanās diena,

22. septembris — Neatkarības diena,

1. novembris — Valsts Atmodas dalībnieku diena: brīvdiena visām izglītības iestādēm un darbdiena visām pārējām juridiskajām personām,

24. decembris — Ziemassvētku vakars, 25. un 26. decembris — Ziemassvētki,

Lielā piektdiena, Klusā sestdiena un Lieldienas — divas dienas (svētdiena un pirmdiena), kuru datumi tiek noteikti attiecīgajā gadā.

Ministru padome vienu reizi var noteikt arī citas svētku dienas, atzīmējamās dienas noteiktām profesijām, kā arī pārceltās brīvdienas konkrētā gadā.

3 Kādi ir piemērojamie vispārīgie noteikumi par dažādu civilprocedūru termiņiem?

Vispārīgie noteikumi attiecībā uz termiņiem, kuros pusēm un tiesai tiesvedībā saistībā ar prasījumiem un izpildes procesā ir jāveic procesuālās darbības, ir izklāstīti Civilprocesa kodeksā (GPK). Vairākos speciālajos likumos arī ir noteikti absolūtie termiņi procesuālo tiesību īstenošanai, piemēram, TZ 74. pantā, Komercreģistra un Bezpeļņas juridisko personu reģistra likuma (*Zakon za trgovskiya registar i registara na yuridicheskiye litsa s nestopanska tsel — ZTRRYLNT*) 19. un 25. pantā, kā arī citos likumos. Informācija par vispārīgiem noteikumiem, kas izklāstīti Civilprocesa kodeksa VII daļā "Termiņi un termiņu atjaunošana", ir iekļauta atbildēs uz 4., 5. un 6. jautājumu.

Vispārīgie noteikumi par noilguma termiņiem ir izklāstīti Saistību un līgumu likuma 110. pantā un turpmākajos pantos. Skatiet 1. punktu.

Vispārīgie noteikumi par termiņiem, kuros jāizpilda pienākumi, kas izriet no līgumsaistībām, ir izklāstīti Saistību un līgumu likuma 69.–72. pantā.

Procesuālajos noteikumos (GPK 61. pants, 229. pants, 432. pants) definēto priekšnosacījumu gadījumā noteiktie procesuālie termiņi tiek pārtraukti, tādējādi pārtraukšana sākas no notikuma, kas izraisīja tiesvedības apturēšanu. Tiesvedība tiek apturēta, ja rodas šķēršļi tās turpināšanai, un līdz to novēršanas brīdim procesuālo darbību veikšana — izņemot prasības nodrošināšanu — nav pieņemama. Pēc šķēršļu (piemēram, mirst lietas dalībnieks, ir jānodibina aizbildnība, pastāv pamata tiesvedība utt.) novēršanas tiesvedība tiek atsākta, un šajā gadījumā visas prasības, kas celtas pirms tiesvedības apturēšanas, paliek spēkā.

Speciālajos likumos ir noteikti citi termiņi, kas ir īsāki nekā standarta noilguma periods.

4 Ja akts vai formalitāte ir jāveic noteiktā periodā, kas ir šā perioda sākuma brīdis?

Sākumpunkts, no kura parasti sāk skaitīt termiņu noteiktas procesuālās darbības veikšanai, parasti ir datums, kurā puse ir informēta, ka tai jāveic darbība, vai datums, kurā puse saņēmusi atbilstošu paziņojumu par tiesas darbību, par kuru var iesniegt sūdzību.

Termiņu, kurā jānovērš nepilnības prasības pieteikumā, sāk skaitīt no dienas, kurā pusei ir paziņoti tiesas norādījumi.

Termiņu, kurā atbildētājam ir jāsniedz rakstiska atbilde uz prasības pieteikumu, sāk skaitīt no dienas, kad ir saņemta prasības pieteikuma un tā pierādījumu kopija, un, nosūtot kopijas atbildētājam, tiesai ir jānorāda termiņš, kurā jāsniedz atbilde, un jānorāda, kādas būs sekas, ja tas netiks izdarīts.

Termiņu, kurā var pārsūdzēt spriedumu, sāk skaitīt no dienas, kad tas izsniegts pusei.

Termiņu, kurā var pārsūdzēt spriedumu, kas pasludināts lietā, kura izskatīta saīsinātajā procedūrā (Civilprocesa kodeksa III daļa, 25. nodaļa), sāk skaitīt no dienas, kurā tiesa paziņo, ka tā izziņos spriedumu.

Termiņu, kurā pārsūdzēt spriedumu, sāk skaitīt no dienas, kad tas ir paziņots pusei, un, ja tas ir paziņots tiesas sēdē, kuru puse apmeklējusi, tas tiek skaitīts no attiecīgās tiesas sēdes datuma.

Tiesu izpildītāja darbības var apstrīdēt vienas nedēļas laikā no dienas, kad attiecīgā darbība izdarīta, ja puse ir bijusi klāt darbības izdarīšanas brīdī vai izsaukta ierastajā kārtībā, citos gadījumos no paziņošanas dienas.

Termiņus maksātnespējas procesā sāk skaitīt no dienas, kad maksātnespējas administrators atklāj attiecīgo darbību (piemēram, sagatavo kreditoru sarakstu ar pieņemtajām prasībām), vai dienas, kad tiesa ir izdarījusi ierakstu Komercreģistrā.

Ir arī termiņi, kurus sāk skaitīt no brīža, kad tiek uzsākta tiesvedība saistībā ar prasībām, jo likumā ir noteikts tikai to izpildes gala termiņš.

Piemēram:

prasītājs var mainīt savas prasības pamatojumu vai lūgumrakstu vai atsaukt prasību bez atbildētāja piekrišanas līdz attiecīgās lietas pirmās tiesas sēdes beigām,

katrs tiesībpārņēmējs sadalīšanas tiesvedībā līdz pirmajai tiesas sēdei, iesniedzot rakstisku pieteikumu, var pieprasīt iekļaut sadalīšanas procesā papildu īpašumu u. c.

5 Vai sākuma brīdī var ietekmēt vai mainīt dokumentu nosūtīšanas vai iesniegšanas metode (personīga iesniegšana, ko veic tiesu izpildītājs vai pasta dienests)?

Termiņu sāk skaitīt no brīža, kad paziņojums ir izsniegts pusei. Laiku, kad tiek uzskatīts, ka paziņojums ir atbilstoši izsniegts pusei, nosaka atšķirīgi, ņemot vērā paziņošanas veidu. Civilprocesa kodeksa VI daļā "Paziņojumi un pavēstes" ir izklāstīti noteikumi par to, kā izsniegt pusēm paziņojumus un pavēstes, kā arī par laiku, kad tiek uzskatīts, ka paziņojumi ir atbilstoši izsniegti.

Ja paziņojums tiek izsniegts personiski adresātam vai tā pārstāvim, vai citai personai, kura dzīvo vai strādā attiecīgajā adresē, pavēstē ir jānorāda datums, kurā persona ir saņēmusi paziņojumu, neatkarīgi no tā, vai to piegādā tiesas pārstāvis vai pasta darbinieks. No tā brīža tiek skaitīts termiņš attiecīgās procesuālās darbības veikšanai.

Paziņojumus var nosūtīt arī uz puses norādīto e-pasta adresi. Šādi paziņojumi tiek uzskatīti par nosūtītiem, kad tie ir reģistrēti īpašajā informācijas sistēmā. Juridisku priekšnosacījumu gadījumā (piemēram, ja puse ir nomainījusi lietā norādīto adresi, nepaziņojot par to tiesai) tiesa var noteikt, ka paziņošana notiek, pievienojot paziņojumu lietā, un tādā gadījumā termiņu skaita no pievienošanas datuma. Šis ir alternatīvs paziņošanas veids, ko izmanto, ja kāds noteikts procesuālais pienākums nav izpildīts.

Ja atbildētāju nav iespējams atrast tā pastāvīgās dzīvesvietas adresē un nav izdevies atrast nevienu citu personu, kas var saņemt paziņojumu, izdevējam ir jāpiestiprina pie durvīm vai pie pastkastītes paziņojums par to, ka dokumenti ir pieejami tiesas birojā un tos iespējams saņemt divu nedēļu laikā no paziņošanas dienas. Tādā gadījumā, ja atbildētājs nav ieradies tos saņemt, tiek uzskatīts, ka paziņojums un saistītie dokumenti ir saņemti dienā, kad ir pagājis termiņš to saņemšanai.

Alternatīva paziņošanas veida izmantošana šajā situācijā ir saistīta ar to, ka fiziskā persona nav izpildījusi savu administratīvo pienākumu paziņot pastāvīgo un tā brīža adresi, kurā tā būtu atrodamā.

Paziņojumi tiek izsniegti komersantiem un juridiskajām personām, kas ir reģistrēti attiecīgā reģistrā, atbilstīgi pēdējai reģistrā deklarētajai adresei. Ja birojs neeksistē šajā adresē un uzņēmuma izkārtne nav atrodamā, t. i., ir pamats uzskatīt, ka persona ir pametusi šo adresi, visi saziņas dokumenti tiek iekļauti lietas materiālos un tiek uzskatīts, ka tie ir pienācīgi izsniegti (GPK 50. panta 2. punkts).

Ja komersants atrodas adresē, kas norādīta reģistrā, taču izdevējs nevar piekļūt birojā vai neatrod personu, kas piekristu pieņemt paziņojumu, izdevējs piestiprina paziņojumu un, ja vien dokumenti nav saņemti divu nedēļu laikā no minētā paziņojuma piestiprināšanas, tiek uzskatīts, ka tie ir izsniegti (ir veikta alternatīva paziņošana).

6 Ja termiņa rītējums sākas ar kādu notikumu, vai diena, kurā šis notikums ir noticis, tiek ņemta vērā, aprēķinot laika periodu?

Termiņu izsaka gados, nedēļās un dienās. Ja termiņu izsaka dienās, tas tiek skaitīts no dienas, kas seko dienai, kurā periods ir sācies, un tas beidzas pēdējās dienas beigās. Piemēram, ja pusei ir uzdots novērst prasības nepilnības septiņu dienu laikā un paziņojums ir izsniegts 1. jūnijā, tas ir datums, no kura termiņu sāk skaitīt, taču skaitīšana sākas no nākamās kalendārās dienas, 2. jūnija, un termiņš beidzas 8. jūnijā.

7 Ja termiņš ir izteikts dienās, vai norādītajā dienu skaitā ir kalendārās dienas vai darba dienas?

Termiņus izsaka kalendārājās dienās. Tomēr, ja termiņš beidzas brīvdienā (nedēļas nogalē vai svētku dienā), tiek uzskatīts, ka tas beidzas pirmajā darbdienā pēc minētās brīvdienas.

8 Ja šis periods ir izteikts nedēļās, mēnešos vai gados?

Termiņš, ko izsaka nedēļās, beidzas pēdējās nedēļas attiecīgajā dienā. Piemēram, ja pusei ir uzdots novērst prasības pieteikuma nepilnības vienas nedēļas laikā un attiecīgais paziņojums ir izsniegts piektdienā, termiņš beidzas nākamās nedēļas piektdienā.

Termiņš, ko izsaka mēnešos, beidzas pēdējā mēneša attiecīgajā datumā, bet, ja attiecīgajā mēnesī tāda datuma nav, termiņš beidzas attiecīgā mēneša pēdējā datumā.

Termiņš, ko izsaka gados, beidzas pēdējā gada attiecīgajā datumā, bet, ja attiecīgajā gadā tāda datuma nav, termiņš beidzas tā pēdējā datumā.

9 Kad beidzas termiņš, ja tas ir izteikts nedēļās, mēnešos vai gados?

Sk. atbildi uz 8. jautājumu.

10 Ja termiņš beidzas sestdienā, svētdienā, svētku dienā vai brīvdienā, vai to pagarina līdz nākamajai pirmajai darba dienai?

Ja termiņa pēdējā diena ir brīvdiena, termiņš vienmēr beidzas pirmajā dienā pēc brīvdienas.

11 Vai pastāv īpaši gadījumi, kuros termiņi tiek pagarināti? Kādi ir nosacījumi, lai termiņus būtu iespējams pagarināt?

Tiesa nevar pagarināt tikai tos termiņus, kuros var pārsūdzēt spriedumus un rīkojumus un iesniegt pieprasījumus izpildāma sprieduma atcelšanai, kā arī termiņu, kurā var iesniegt iebildumu pret maksājuma rīkojumu.

Visus pārējos likumā paredzētos un tiesas noteiktos termiņus tiesa var pagarināt pēc attiecīgās puses pieprasījuma, kas iesniegts pirms termiņa beigām, ja tam ir pamatots iemesls (GPK 63. pants). Jaunais termiņš nedrīkst būt īsāks par sākotnējo. Pagarināto termiņu skaita no dienas, kad ir beidzies sākotnējais termiņš. Nolēmums, saskaņā ar kuru termiņš tiek pagarināts (un nolēmums, saskaņā ar kuru šāds pagarinājums tiek atteikts), netiek paziņots pusei, tāpēc tai ir aktīvi jāseko līdzi tiesas darbībai.

12 Kādi ir pārsūdzību iesniegšanas termiņi?

Civilprocesa kodeksā ir izklāstīti vispārīgi nosacījumi attiecībā uz spriedumu un rīkojumu pārsūdzēšanu visās civillietās un komercietās, paredzot: divu nedēļu termiņu tiesas pasludinātu spriedumu pārsūdzēšanai, kas tiek skaitīts no dienas, kad spriedums ir izsniegts pusei, vienas nedēļas termiņu kasācijas sūdzības iesniegšanai attiecībā uz tiesas pasludinātu spriedumu, kas tiek skaitīts no dienas, kad spriedums ir izsniegts pusei,

vienas nedēļas termiņu, kurā pārsūdzēt tiesas pasludinātu spriedumu, kas tiek skaitīts no dienas, kad tas ir paziņots pusei, un, ja tas ir paziņots tiesas sēdē, kuru puse apmeklējusi, tas tiek skaitīts no attiecīgās tiesas sēdes datuma.

Šo vispārīgo noteikumu izņēmumi ir noteikti tikai ar likumu un balstīti uz attiecīgās tiesvedības īpašajiem elementiem. Šādus izņēmumus piemēro:

lēmumiem sākt maksātnespējas procesu, kurus var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no to reģistrēšanas Komercreģistrā,

lēmumiem, ar kuriem tiek noraidīts pieteikums maksātnespējas procesa uzsākšanai, kurus var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no paziņošanas dienas saskaņā ar Civilprocesa kodeksā noteikto procedūru,

lēmumu sadalīšanas tiesvedībā, ko tiesa pasludina attiecībā uz kontu līdztīpašniekiem, lēmumu nodot nedalāmu nekustamo īpašumu publiskai pārdošanai, lēmumu nodot nedalāmu nekustamo īpašumu vienam no līdztīpašniekiem un lēmumu atklāt gala sadalījuma protokolu var pārsūdzēt ar kopīgu sūdzību termiņā, kas paredzēts pēdējā lēmuma pārsūdzēšanai,

nesaistītu lēmumu nevar pārsūdzēt, taču viena mēneša laikā pēc tā izsniegšanas puse, pret kuru tas ir vērst, var pieprasīt apelācijas tiesai atcelt lēmumu, ja tā nevar piedalīties lietas izskatīšanā,

lēmumu, ar kuru tiek atļauta laulības šķiršana pēc abpusējas piekrišanas, nevar pārsūdzēt,

ir arī citas īpašas situācijas, kurās tiek reglamentēti spriedumu pārsūdzēšanas termiņi: piemēram, lēmums par politiskās partijas reģistrēšanu ir pārsūdzams septiņu dienu laikā.

13 Vai tiesas var mainīt termiņus, jo īpaši ierašanās termiņus vai noteikt īpašu ierašanās datumu?

Nav tāda noteikuma, kas paredz, ka tiesa var saīsināt tās noteiktos vai likumā paredzētos termiņus. Tiesa var tikai pagarināt termiņus pēc pušu pieprasījuma. Tiesa nevar pagarināt tikai tos termiņus, kuros var pārsūdzēt spriedumus un rīkojumus un iesniegt pieprasījumus izpildāma sprieduma atcelšanai, kā arī termiņu, kurā var iesniegt iebildumu pret maksājuma rīkojumu.

Tomēr nav nekādu ierobežojumu tam, lai tiesa pēc savas iniciatīvas vai kādas puses pieprasījuma nevarētu mainīt tiesas sēdes datumu, pārceļot to uz agrāku vai vēlāku datumu, ja tam ir svarīgs pamatots iemesls. Taču šādos gadījumos tiesai ir jāinformē puses par jauno datumu, un paziņojums ir jāizsniedz ne vēlāk kā vienu nedēļu pirms paredzētā tiesas sēdes datuma.

14 Ja aktu, kas paredzēts pusei, kura uzturas vietā, kur viņa gūtu priekšrocību no termiņa pagarinājuma, paziņo vietā, kur tie, kuri tur uzturas, negūst priekšrocību no šī pagarinājuma, vai šī persona zaudē šī termiņa priekšrocību?

Civilprocesa kodeksa procesuālie noteikumi, tostarp saistībā ar termiņa pagarināšanu, attiecas uz visiem tiesvedības dalībniekiem neatkarīgi no to dzīvesvietas.

15 Kādas ir sekas termiņu neievērošanas gadījumā?

Saskaņā ar vispārpieņemto kārtību tiesa neņem vērā procesuālās darbības, kas veiktas pēc termiņa beigām. Turklāt GPK ir īpaši paredzēti šādi noteikumi: ja laikus netiek novērsti prasības pieteikuma trūkumi, tas tiek atdots iesniedzējam, ja pārsūdzība, pieprasījums atcelt izpildes rīkojumu vai iebildums pret to ir iesniegts pēc termiņa beigām, tie tiek atdoti kā nokavēti, ja puse laikus neiesniedz tās rīcībā esošos pierādījumus, tie netiek pieņemti attiecīgās lietas izskatīšanai, ja vien kavējumam nav īpašs neparedzēts apstāklis. Procesuālo termiņu neievērošana liedz izmantot tiesības, kuru dēļ šie termiņi ir paredzēti.

16 Ja beidzas termiņš, kādi līdzekļi ir pieejami tiem, kuri termiņus ir nokavējuši, t.i., saistības nepildošām pusēm?

Ja puse nav ievērojusi likumā paredzēto vai tiesas noteikto termiņu, tiesa var pieprasīt tā atjaunošanu, ja puse pierāda, ka tā neievērošana ir saistīta ar īpašiem neparedzētiem apstākļiem, kurus nav bijis iespējams pārvarēt. Atjaunošana nav atļauta, ja ir bijis iespējams piešķirt termiņa pagarinājumu procesuālās darbības veikšanai.

Pieprasījums termiņa atjaunošanai ir jāiesniedz vienas nedēļas laikā pēc paziņojuma par tā neievērošanu, norādot visus apstākļus, kas to pamato, un pieprasījuma pamatotības pierādījumus. Pieprasījums ir jāiesniedz tiesā, kurā paredzēts veikt procesuālo darbību. Kopā ar termiņa atjaunošanas pieprasījumu tiek iesniegti arī dokumenti, attiecībā uz kuriem pieprasīta termiņa atjaunošana, un, ja termiņš ir noteikts izdevumu segšanai, tiesa nosaka jaunu termiņu to segšanai.

Šo pieprasījumu obligāti izskata atklātā tiesas sēdē. Ja pieprasījumu apmierina, zaudētās tiesības tiek atjaunotas.

Lapa atjaunināta: 02/03/2021

Šis lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.